

Waarom je leert zoals je leert

Hoe komt het dat we met de ene collega beter kunnen samenwerken dan met de andere? Waarom begint de ene leerling meteen met het stellen van vragen en wil de andere eerst de hele tekst lezen? Inzicht in de oorsprong van verschillen tussen mensen helpt docenten in de begeleiding van leerlingen en helpt leerlingen hun eigen leren te sturen.

Human Dynamics® is een ontwikkelingsgerichte theorie, die de verschillende manieren van zijn beschrijft. Het is daarmee een andere kijk op de oorsprong van verschillen tussen mensen. Human Dynamics, ontstaan in de jaren zeventig in Amerika, heeft te maken met de diepste laag van iemands wezen. Het zijn de interne processen die je de wereld laten zien zoals jij hem ziet, die bepalen hoe je praat, samenwerkt en leert. De theorie gaat ervan uit dat ieder mens de beschikking heeft over drie principes: mentaal, emotioneel en fysiek. Het mentale principe maakt het denken mogelijk, zorgt voor een visie en geeft structuur en overzicht. Het emotionele principe draagt zorg voor interactie en communicatie met anderen, het regelt de verbinding met gevoelens van anderen en van jezelf. Het fysieke principe is op de praktijk gericht, het plaatst feiten en gebeurtenissen in een grotere context en zorgt voor samenhang. Hoe iemand is, denkt, handelt en communiceert, hangt af van de combinatie van deze verschillende principes.

Onderin de ijsberg

De ontdekking van de verschillende persoonlijkheidsdynamieken kwam tot stand toen men onderzoek ging doen naar de vraag welke processen er spelen onder zichtbaar gedrag en of deze processen voor iedereen gelijk zijn. "Het gedrag is alleen het zichtbare deel van de ijsberg," legt Edith Fernandes uit. Zij is namens SLO, nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling, betrokken bij de toepassing van Human Dynamics in het onderwijs.

Het inzicht in je persoonlijkheidsdynamiek verklaart waarom je leert zoals je leert, doet zoals je doet en bent zoals je bent.

"Hoe iemand qua persoonlijkheidsdynamiek in elkaar zit, bepaalt onder andere hoe hij leert. De persoonlijkheidsdynamieken zeggen niets over intelligentie. Ze zeggen wel iets over hoe iemand het liefst iets aanpakt. Elke persoonlijkheidsdynamiek heeft zijn eigen voorkeur om een taak te starten en eraan te werken. Alle persoonlijkheidsdynamieken bereiken het eindpunt van de opdracht, alleen wel allemaal op hun eigen manier. Het inzicht in je persoonlijkheidsdynamiek verklaart waarom je leert zoals je leert, doet zoals je doet en bent zoals je bent. Bovendien geeft het inzicht in wat je te ontwikkelen hebt."

Portretten

Hoe stel je vast hoe jezelf of iemand anders in elkaar zit? Fernandes: "Dat vaststellen doen mensen in principe zelf. We gebruiken hiervoor portretten, beschrijvingen die tot stand zijn gekomen na uitgebreid onderzoek op zeer grote schaal bij zo'n 100.000 mensen. Verder beschikken we over een grote hoeveelheid videomateriaal, waarin de verschillen tussen mensen concreet zichtbaar zijn gemaakt. Met die hulpmiddelen kunnen mensen zelf vaststellen hoe bij hen de principes gecombineerd zijn en dus wat voor hen van nature

de prettigste manier is om aan het werk te gaan en waar hun ontwikkelingspunten liggen."

De 'hoe'-kant

Edith Fernandes is al jaren actief in het begeleiden van docenten, docententeams en leerlingen. "Vaak gaat het over de zelfverantwoordelijke leerling en de op maat gesneden begeleiding die daar bij hoort. De vragen van docenten gaan echter vaak over het "hoe". Dus hoe begeleid ik dan mijn leerlingen en zorg ik voor een maatwerktraject? Je moet aansluiten bij de interesse van de leerling, maar hoe doe je dat? En hoe stel je vast wat de interesse van de leerling is? Is het voldoende om te weten dat iemand als hobby voetbal heeft of gaat een dergelijk gesprek verder dan dat? Toen stuitte ik op Human Dynamics. Wat mij daarin aan trok was dat deze theorie er niet opgericht is om iemand een sticker op te plakken. Het gaat juist om het "blootleggen" van innerlijke processen. Innerlijke processen die voor iedereen anders zijn, maar waar wel patronen in waar te nemen zijn.

Als duidelijk is hoe 'het bij een bepaalde leerling werkt' dan is de stap naar aansluitend - en ontwikkelingsgericht begeleiden niet meer zo groot.

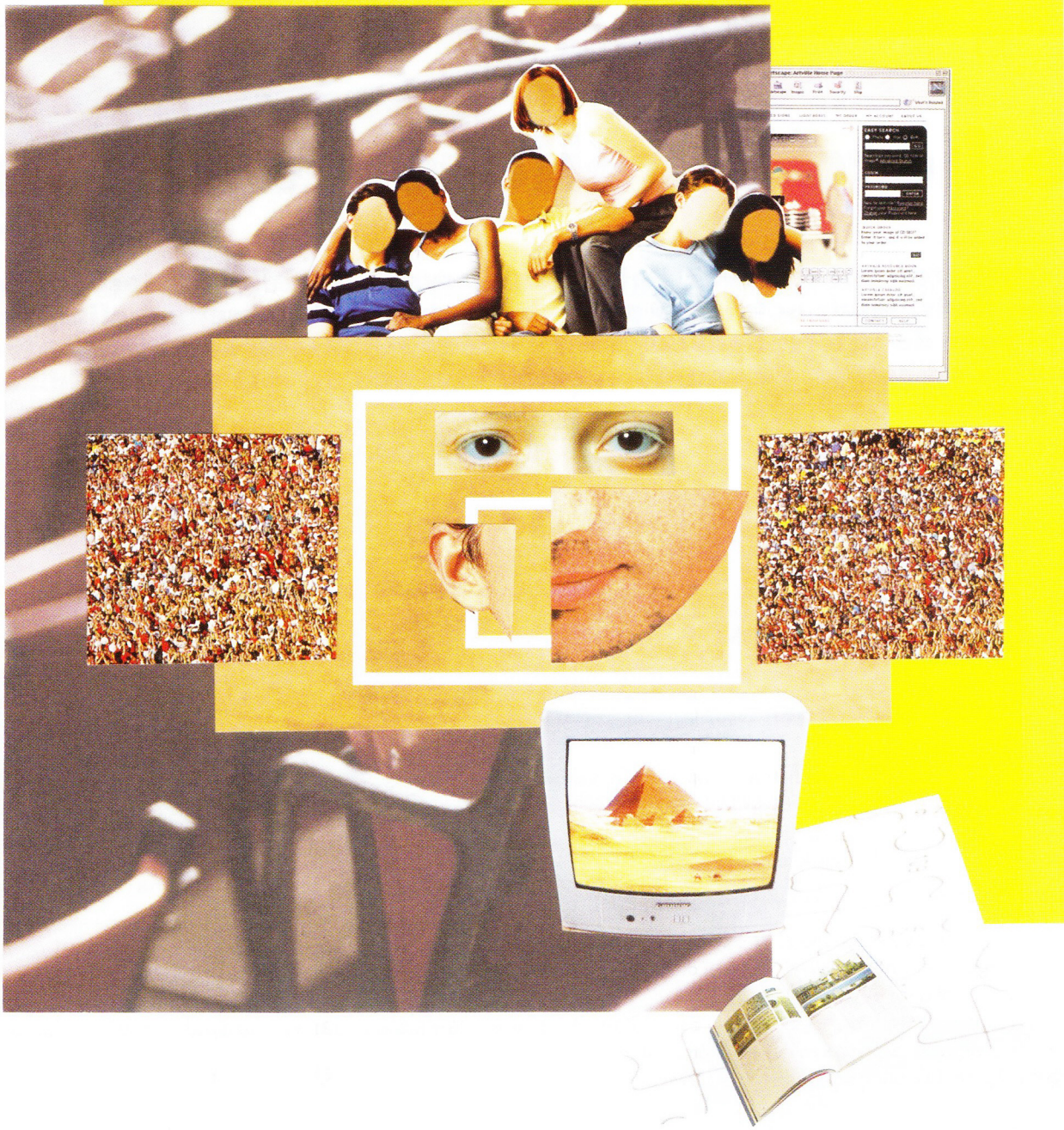
Vanuit dat perspectief zag ik direct de toepassingsmogelijkheden in het onderwijs voor me. Ik denk dat binnen competentiegericht onderwijs een instrument als Human Dynamics een geweldig middel kan zijn om leerlinggericht te werken. Immers, als het duidelijk is hoe 'het bij een bepaalde leerling werkt' dan is de stap naar aansluitend - en ontwikkelingsgericht begeleiden niet meer zo groot."

Vier scholen

Vanuit deze interesse besloot Fernandes zich te richten op de introductie en toepassing van Human Dynamics in het beroepsonderwijs. SLO sloot een samenwerkingsverband met REE!, het coördinatiepunt Human Dynamics van de Benelux, om een project te starten samen met scholen. Vier vmbo-scholen schreven zich hiervoor in. Elke school heeft zijn eigen doelstelling met Human Dynamics: "De eerste school wil Human Dynamics *over-all* bij de begeleiding invoeren. De tweede school wil de samenwerking tussen leerlingen verbeteren door middel van Human Dynamics. De derde school wil via Human Dynamics de overstap van vmbo naar mbo vergemakkelijken. Ten slotte is er het Accent College in Vlaardingen-West, een school met een speciale doelgroep, die de leerlingen weerbaarder wil maken, zodat ze beter in staat zijn een goede beroepskeuze te maken."

Training

Bij de laatste school zijn SLO en REE! in de introductieperiode in klas 1 en klas 2 een training gestart om na te gaan of de leerlingen meer inzicht kun-

nen krijgen in hun eigen processen en vanuit die processen een start kunnen maken met hun eigen ontwikkeling. Edith Fernandes: "Eerst hebben we de docenten een training in Human Dynamics gegeven, zodat ze inzicht kregen in zichzelf en in wat de leerlingen zouden gaan beleven. Op die manier zijn de docenten in staat de leerlingen optimaal te begeleiden in hun Human Dynamics-ontwikkelingsproces. Daarna volgde de leerlingentraining. In het kader daarvan hebben we 'leerlingenboxen' gemaakt, met voor elk principe een eigen box. Er is dus een mentale, een emotionele en een fysieke box. Daarin zitten materialen die de principes verbeelden. Denk aan videoclips, spellen, illustraties en woorden. Aan de hand van die materialen leert de leerling "hoe het bij hem werkt" en krijgt daardoor inzicht in hoe hij communiceert, hoe hij leert, hoe hij zich ontwikkelt en waar zijn talenten liggen. Voor docenten is er een docentenbox met allerlei begeleidingsmaterialen."

Het uiteindelijke doel van SLO en REE! is een ontwikkelingsgericht assessment instrument te construeren waarmee leerlingen bijvoorbeeld tijdens de intake, maar ook gedurende het leerjaar, zichzelf kunnen monitoren. Dat deze actie voor input zorgt voor een begeleidingsgesprek spreekt eigenlijk voor zich.

Reacties of vragen? SLO, Edith Fernandes, (053) 484 02 95, e.fernandes@slo.nl

REE!, Truus van Putten (0344) 57 00 19, www.humandynamics.nl

Human Dynamics

In 1979 ontdekten de Amerikanen Sandra Seagal en David Horne na jarenlang onderzoek de oorzaak van verschillen tussen mensen. Deze blijken te ontstaan vanuit de interactie tussen drie universele principes: mentaal, emotioneel en fysiek. Deze verschillen zijn bij iedereen en overal waarneembaar, onafhankelijk van geslacht, cultuur en leeftijd. Seagal en Horne gaven de universele principes de naam Human Dynamics. Het mentale principe maakt het denken mogelijk, het emotionele principe zorgt voor communicatie met anderen en het fysieke principe hangt samen met acties in de praktijk. Human Dynamics kijkt naar de interne processen en structuren die ten grondslag liggen aan het menselijk gedrag. Het kan mensen helpen in het herkennen en erkennen van wie ze zijn, waarom ze denken, doen en voelen zoals ze denken, doen en voelen.